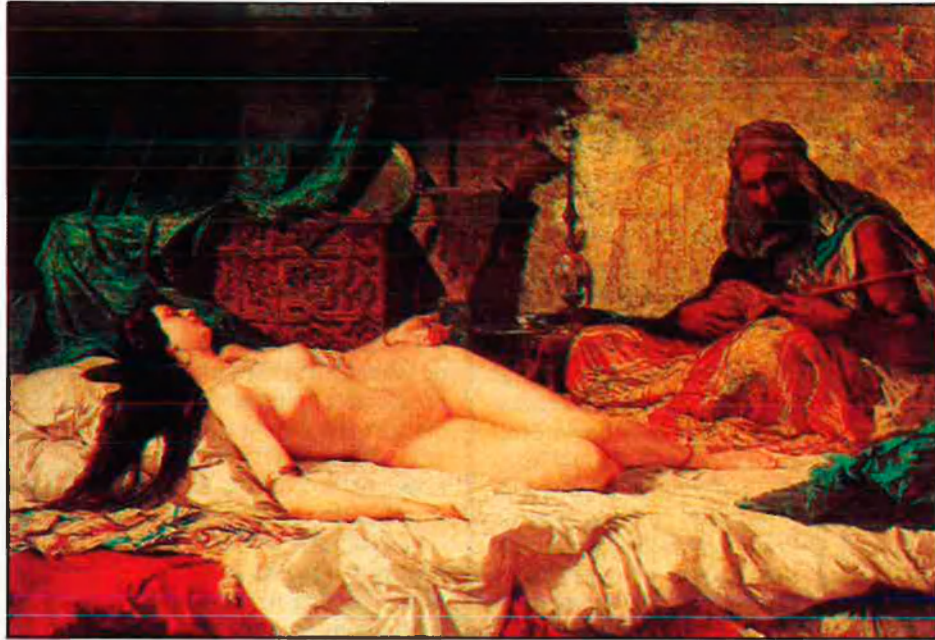

GRAN EXPOSICIÓ ANTOLÒGICA DE MARIÀ FORTUNY

Odalisques, casaques i fantasies

«Odalisca».

Barcelona serà la seu d'una gran exposició antològica del pintor Marià Fortuny. La mostra recull un nombrós grup d'obres procedents de les principals col·leccions i museus internacionals. Sens dubte, un dels grans esdeveniments artístics de 1989.

E. Olalla

Segurament, si avui buscarem el cognom Fortuny en els vademècums estètic-internacionals, hauríem de conformar-nos amb la figura de Fortuny *junior* o Marià Fortuny i Madrazo per a l'art. Els imperatius de la moda han acabat imposant el fill del pintor reusenc, entre altres *métiers*, pintor, fotògraf, escenògraf, dissenyador i estampador de roba, per damunt del reeixit pintor de *La vicaria*.

Ara, de la mà de la Fundació Caixa de Pensions, arriba una mostra dedicada al pintor, sens dubte l'antològica més important celebrada en els últims anys.

L'exposició ha estat coordinada per Carlos González, Montse Martí i Anna Mir, tots ells historiadors d'art i especialistes en la pintura del XIX i la figura de Fortuny. S'hi podran veure aproximadament uns 60 quadres a l'oli, acompanyats de 40 aquarel·les i dibuixos del pintor. Hi haurà també

una col·lecció de gravats i 10 acadèmies.

La mostra ha tractat de reflectir totes les etapes del pintor, en particular el període 1860-80, per als especialistes el més creatiu. Els quadres exposats procedeixen de diferents col·leccions privades i museus internacionals: Taft Museum de Cincinnati, la Walters Art Gallery de Baltimore, el Musée de Beaux Arts de Lió, el Musée Goya de Castres i el Museu Fortuny de Venècia, etc. Hi ha també obres provinents de museus de l'estat espanyol, com el Prado, el Museu d'Art Modern de Barcelona, el Museo Bellas Artes de Granada, el Museu Comarcal de Reus i, el Museu Biblioteca de Balaguer entre altres.

Després de les exposicions dedicades per la Fundació a artistes com Sunyer o Anglada-Camarasa, amb unes fronteres artístic-comercials limitades, aquesta exposició presenta l'obra d'un artista, iniciador d'una categoria anomenada «catalans universals», espècie

de pastís farcit de catalanitat per dins i espanyolitat per fora. Reconegut internacionalment en el seu temps, honorat i gratificat per les classes dirigents, la geografia vital de Fortuny s'inicia a Reus, per a passar després a Barcelona. Roma i París seran capitals habituals en el seu quefer artístic, com també les ciutats de Sevilla i Granada.

Orfe als dotze anys, Marià Fortuny es va formar al costat del seu avi: «lo sinyor Marianet de les figures» —Gimferrer dixit—, un artesà que realitzava figures de cera. Avi i nét es traslladaran a la ciutat comtal. Fortuny, per mantenir-se econòmicament, es dedica a il·luminar fotografies, mentre estudia en l'Escola de Belles Arts.

A més de les il·luminacions, Fortuny comença a realitzar retrats per a subsistir, fins que li arriba la gran oportunitat amb una beca d'ampliació d'estudis a Roma, convocada per la Diputació de Barcelona. Fortuny guanya per unanimitat.

Residint a Roma, la Diputació de

«Autoretrat».

Barcelona li proposa la realització d'un quadre a l'oli sobre els esdeveniments bèl·lics del Marroc. Fortuny viatja al nord d'Àfrica. La màgia de l'Orient acaba per seduir el pintor, un *leit motiv* estètic en tota la pintura del segle XIX, que arranca amb els romàntics i arriba fins a Matisse. Còrdova i Sevilla s'erigeixen com a estacions intermèdies.

S'ha assenyalat l'estada africana de Fortuny com l'inici de la seua ruptura amb el concepte de pintura romàntica. Tot i que, per exigències de la seua pensió, ha de realitzar temes bèl·lics, el que li interessa són els aspectes de la vida quotidiana i les escenes de carrer, plenes de llum i de color.

El reconeixement del públic no es farà esperar. L'èxit incitarà a Fortuny a dedicar-se als denominats *tableautin*. D'una banda, el fet d'entrar al cercle dels Madrazo, i de l'altra, les exigències dels marxants —Capobianchi, Fol, Goupil— determinaran l'*especialització*. Una altra conseqüència de l'èxit serà la sobreproducció, amb la realització de contínues versions d'un mateix tema. Comerç, públic i marxants l'impulsaran a realitzar moltes versions de les seues obres. Un quadre que simbolitza aquest moment d'èxit és *La vicaria*, que a la galeria Goupil de París obtingué uns dels èxits més clamorosos de la història de la pintura. Precisament, una versió de *La vicaria* sobre taula es podrà contemplar a la mostra de la Fundació Caixa de Pensions.

El *boom* del quadre serà el culpable d'una allau d'escenes de bodes, bate-

jos i temes religiosos que inundaran el mercat artístic de l'època, i que arriba fins als nostres dies.

La influència de Fortuny sobre els pintors del seu temps marcaria significativament tota la pintura espanyola de la segona meitat del segle XIX. La mostra ha estat dividida en sis etapes, que coincideixen fonamentalment amb els desplaçaments geogràfics. Els comissaris de l'exposició han posat l'accent en els últims anys del pintor, fins ara poc estudiats. Primer a Portici, i després a Sevilla i Granada, Fortuny treballa intensament. El seu colorisme

lluminós hi esdevé molt més lliure i esclatant.

Obres com *Els fills del pintor al saló japonès* o l'aquarel·la *Adelaida del Moral* assenyalen un nou rumb estètic en l'obra fortuniana: el *japonesisme*, estètica que influirà decisivament en la gènesi de l'Impressionisme.

La seua mort el 1874 impedirà veure la posterior trajectòria de Fortuny. Tot i això, els estudiosos destaquen el seu interès per reflectir temes quotidians plens de llum, color i moviment, inquietuds pròximes als corrents avantguardistes de l'època. □

«Un marroquí».